

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto predplačan 15 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl., za jeden mesec 1 gl. 40 kr.

V administraciji prejemati velja:

Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl., za četrt leta 3 gl., za jeden mesec 1 gl.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. 20 kr. več na leto.

Posamezne številke po 7 kr.

Naročnino in oglasila (inserte) vsprejema upravnilstvo in ekspedicijska v „Katoli. Tiskarni“ Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, ne frankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Sementiških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Vredništva telefon - številka 74.

Štev. 251.

V Ljubljani, v četrtek 2. novembra 1899.

Letnik XXVII

Gospodarski program liberalne stranke

ali Lenarčičev čevlj, Bleiweisova misel in Tavčarjeva volovska žila.

Znano je, da Lenarčičev čevlj več ve, nego vsi klerikalci. Dr. Bleiweis je na zaupnem shodu liberalne stranke slavil zmago »narodne misli«, in dr. Tavčar je z ogorčenjem pobijal volovsko žilo, katero ima baje spravljeno »neki kolovodja klerikalne stranke«. V tem zgodovinsko važnem trenutku so liberalci po največjem svojem narodnem ekonomu, g. Lenarčiču, izjavili gospodarski program liberalne — slovensko-nemško narodne stranke. Priznati moramo, da je ta program zelo zanimiv, dasi se vidi, da Lenarčičev čevlj še ni temeljito zakrpan, ampak kaže še zelo očitne luknje.

1. Liberalna samoobtožba. — »Shod zaupnih mož si je v svesti, da se vzlic naporom od vseh strani kranjsko kmetijstvo v obče ni moglo ubraniti onim vplivom, kateri po vsi Avstriji provzročujejo propadanje kmetijstva«.

S temi besedami se začne program liberalne stranke.

Kdo pa je kriv propadanja kmetijstva? Na to vprašanje liberalci ne odgovarjajo, ker bi morali priznati, da je liberalno zakonodajstvo s svojo brezobzirno svobodo in s kapitalističnim gospodarstvom zakrivilo propad ljudstva. Kaj pravi dr. Tavčar kot »ponižen a odločen služabnik liberalni misli« o tej samoobtožbi? Pa g. Lenarčič je šel še dalje. Vpričo »odločnega služabnika liberalne misli« je nasvetoval točke iz krščansko-socijalnega, protiliberalnega programa, in »odločni služabnik« je — pritrjeval. Seveda je gosp. Lenarčič dotične točke tako nejasno formuliral, da je bil slednjič zanje vnet celo — »odločni služabnik liberalne misli«.

2. Kmetijstvo. Poleg raznih splošnih nasvetov Lenarčičevih nas zanimata zlasti ti-le točki:

»6. Za povzdigo živinoreje snujejo naj se po vsi deželi živinorejska društva za gojitev plemenitih živalij, zlasti konj, govede in prašičev.

7. Za razpečevanje kmetijskih pridelkov snujejo naj se mlekarstva eventualno s pitalnimi zavodi, dalje vinarska, sadjarska in druga produktivna društva, koja naj se zopet spajajo v »centrale« v svrhu uspešnejšega delovanja in odprave konkurence med sabo«.

Vprašamo liberalce: Kdo pa se je doslej potegoval za taka društva, katerih potrebo sedaj, prisiljeni po logiki dogodkov, priznavate celo vi sami? Ali ne izvršuje tega »Gospodarska zveza«? Mi smo ustanovili vinarske zadruge, in liberalci so z najpodlejšim obrekovanjem pobijali te družbe. Ali niso nove kmetijske zadruge produktivna društva? Ali ni popolna zadruga ono društvo, v katerem se zboljšuje tudi živinoreja, prodaja mleko in sadje?

Pa zdržimo se vseh rekriminacij! Zadostuje nam, da so morali liberalci priznati principijelno upravičenost onih društev, katera njih voditelj dr. Tavčar tako strastno pobija.

Nedoslednost liberalnega programa pa je v tem, da priznava zadrugam samo pravico prodajanja, ne pa pravice kupovanja. Kupovati naj bi smela samo po — c. kr. kmetijski družbi (točka 5). Gospodarska društva, ki ne smejo svobodno kupovati svojih potrebščin, bodo pač čudne ustanove!

3. Obrt. Kar liberalci predlagajo v korist obrtništva, je vse vzeto iz krščansko-socijalnega programa, seveda liberalni površnosti primerno nejasno in nerodno izraženo. Kaj pravi »ponižni a odločni služabnik liberalne misli« k točki 5., ki zahteva: »Snovanje obrt-

nih zadrug«? Ta popolnoma protiliberalna točka dokazuje, da zmaguje krščansko socijalno zadrugno načelo, ker ga morajo naglašati v teoriji celo oni, ki v praksi zadrugno organizacijo pobijajo. A liberalni program nič ne ve, kake naj bodo take zadruge, ali birokratične, kot sedanje državne, ali svobodne s skupno prodajalnico, kot jih zahtevamo mi. Tako daleč še niso prišli liberalci v proučevanju in izpisovanju krščansko-socijalnega programa.

4. Trgovina. — »Za ojačenje trgovskega stanu priporoča shod zaupnih mož, vplivati na merodajne faktorje, da država po svojih inozemskih zvezah skrbi za to, da bode našemu trgovcu moč, polagoma stopiti v mednarodno trgovino, doma pa treba skrbeti za to, da se domači trgovci v prvi vrsti podpirajo, da se dalje le oni lotijo samostalne trgovine, kateri so gmotno dovolj podprti in trgovsko izobraženi, skrbeti dalje za dobro strokovno izobrazbo našega trgovskega naraščaja na trgovskih učiliščih, priporočati je dalje, da početniki pred samostalnim nastopom dobro premotrijo tržaški trg. Odvracati je trgovski stan od nevarnih špekulacij s tujim denarjem in priporočati, da se trgovci združujejo na skupno postopanje v dosegu ugodnih okoliščin za trgovino.«

To je vse, kar ve liberalna stranka o povzdigi trgovine. Manjka poglavitnega načela: osvobojenje od židovskega veletrštva, kateremu naši trgovci hlapčujemo in od katerega so popolnoma odvisni.

Liberalni program pravi: »Obsoja se z vso ogorčenostjo ono postopanje, katero ima namen, gmotno uničiti naš trgovski stan«. Zakaj pa program jasno ne pove, kdo je »ono« postopanje? Najbrže mislijo liberalci na konsumna društva in gospodarske zadruge. Dolžnost celotnega programa bi bila, urejati razmerje mej gospodarskimi

LISTEK.

Smrtni angelj.

(Spisal Faro Dem.)

Hladni vetrovi vejejo od bližnjih gor sem, na katerih se blešči sneg tako svetlo-belo kot pajčolani angeljev in se izpreminja v rahlih solnčnih žarkih kot bisernica na dnu morja. Lahno se pripogibljejo zadnje jesenske cvetke po poljanah in dobravah, medel in slab je njihov cvet, kot so slabi in brez moči solnčni žarki, ki se spuščajo v dolgih, povprečnih potezah na zemljo. Ah, kje so časi, ko je sijalo solnce žarko in vroče, ko se je kazala v njegovem objemu vesoljna zemlja, ko so cvetele cvetke tako bujno, v tako svetlih, živih barvah, ko se je razprostiral cvetlični vonj po zraku in je bilo vse omamljeno od te čarobne lepote. Pisani, živobojni metulji so nalik živim rožam plavali po zraku, se poigravali v solnčni svetlobi, sedali na cvetlice in srkali med. Vse je bilo polno življenja: v zraku, toplem in mehke, v zeleni sočnati travi, razgrnjeni nalik ogromni, baržunasti blazini po zemlji, na razkošno obloženem drevju, obloženim s zelenim listjem in ru-

menim plodom, povsod, brez izjeme je obhajalo življenje svoj veliki praznik. A zdaj so se osuli poletni cveti, trava je porumenela, narava umira.

Kam tako hitiš, stara ženica, kam te vodijo onemogle in drhteče noge? Z velikim vencem v rokah, v črni obleki spe proti pokopališču, saj je danes vseh vernih duš dan. Ženica, ne hodi na oni tihi vrt, ne hodi! Tam spavajo mrtvi, in smrtni angelj plava nad grobovi z mrzlimi, velikimi perutmi, pod katerimi ledeni človeku kri v žilah, ako se ga dotaknejo. Ženica, in če te angelj vglada, opazi tvojo borno postavo, razorana lica in drhteče ude ter zaveje nad teboj s perutnicami, mrzlimi kot severni vetrovi, legla bodeš v grob k svojemu sinu in svojemu možu.

A ženica je odmajala z glavo; ne boji se mrzlega angelja, ne boji se črne zemlje. Da, še celo ljuba jej je zemljica, mehka in prostorna, saj v njej spavata sin in mož, in ona jima nese na grob venec, izpleten iz jesenskih rož, sveže življenje nese v smrtni hram, na pokopališče.

V zvoniku so zadoneli zvonovi žalno in milo, a tudi nekako slovesno, kot bi pozdravljali mrtve, kot bi peli njim v spomin, danes, na dan vseh vernih duš. Lahno so plavali zvoki nad grobovi,

božajoče se plazili mej črnimi križi in mramornatimi spomeniki in se slednjič izgubljali nekje v daljavi.

Ženica je dospela na grob svojih dragih, zeleni venec je obesila na visoki, črni križ, sveč je nasadila v blagoslovljeno prst in sklenila roki: »O Bog, dodeli mojemu sinu in možu večni mir in pokoj, ti veš najbolje, koliko sta trpela na svetu, ti veš, da sta zaupala v Tebe, in da sta k Tebi molila v trpljenji!« In molitvica za molitvico je odplavala proti nebu.

A kako je to, ženica, da si ostala tako sama na svetu? Tako slaba si in vela, od starosti že vsa onemogla, in vendar ti je smrt dosedaj še prizanesla! Vzela ti je moža in sina, ki sta bila oba krepkejša, oba močnejša od tebe.

Da, tvoj mož, kako je bil trden, kakšna moč je bila skrita v njegovih rokah, žilavih in koščenih, a napadla ga je bolezen, ona zavrtna dolgotrajna bolezen, ki se vleče in vleče, a slednjič zahteva z nevsmiljeno gotovostjo svojo žrtev.

Oni dolgi jesenski večeri, mračni, megleni in deževni, ko je zunaj zavijala burja tako votlo, tako strahotno, pela svojo turobno pesem o življenju, ki gine, vene in umira počasi, počasi...

društvi in trgovci. V principu priznavajo v kmetijskem oddelku gospodarska društva, v trgovskem oddelku jih pa z »ogorčenjem« pobijajo. Kje je ta doslednost? C. kr. kmetijski družbi priznavajo pravico skupnega nakupovanja, zakaj pa ne drugim kmetijskim družbam?

Iz tega se vidi, da niti v trgovinskem programu nimajo liberalci nobene jasnosti. Njih »Trgovsko in obrtniško društvo« ne dela nič drugega, nego da toži zadruga. Ali je to pravo gospodarsko delo, pokazala bo prihodnost.

5. Delavstvo. — O delavstvu liberalni program nima niti besede. To je značilno za narodnogospodarsko vedo naših »naprednjakov«. Veliko socijalno gibanje, ki se vrši po celem omikanem svetu, je tem učenjakom neznan stvar. In vendar moramo mi za svoj delavski narod imeti delavski program. Razmerje med uslužbencem in delodajateljem je jedno najvažnejših v moderni družbi, in kdor o tem nima pojma, naj molči o narodnem gospodarstvu. Razmerje poljedelskega delavca do kmeta, tovarniškega delavca do tovarnarja, trgovskega uslužbenca do trgovca, pomočnikov do mojstrov itd. daje signaturo socijalnim bojem našega stoletja. In liberalci o tem ne vedo nič.

»Mestni Dom« prepuščajo socijalnim demokratom, da ti tam pfuj vpijejo in pljujejo na poštene ljudi — in delavsko vprašanje je rešeno za naše liberalce! Taka stranka je pač liberalna, a ni ljudska, ni narodna, najmanj pa napredna!

6. Sklepne misli. Iz omenjenega se vidi, da je »ponižni a odločni služabnik liberalne misli« slab narodni ekonom. Njegova lastna stranka je na zaupnem shodu v principu zavrgla liberalne gospodarske pridobitve. Kar imenuje škodljivo za kmeta in obrtnika, je vse sad liberalizma. A v odpravo nedostatkov nima onih jasnih in določenih načrtov, s katerimi se ponša krščansko socijalni program. A za sedaj smo z gospodi zadovoljni. Ko se bodo iz našega programa še kaj več naučili, bodo morda sklenili kaj boljšega. Dotlej naj se pokore pod »volovsko žilo« ponižnega a odločnega služabnika liberalne misli!

Petindvajsetletnica hrvatskega vseučilišča.

Iz Zagreba, 22. okt.

19. oktobra je minulo 25 let, odkar obstoji hrvatsko vseučilišče. Na ta dan je bil instaliran z veliko slovesnostjo prvi rektor M. Mesić ter se od tega časa vsako leto novi rektor 19. oktobra ustoličuje. Tako se je zgodilo tudi letos. Marsikdo je pričakoval, da se bode ta dan kot petindvajsetletnica malo bolj svečano proslavil, nego se to po navadi godi, toda do tega ni prišlo. Prorektor je v svojem govoru omenil, da se je akademični senat izjavil proti vsaki proslavi, le obširno spomenico bode izdal o zgodovini vseučilišča prvih petindvajset let njegovega obstanka. Kdor pozna današnje okoliščine na Hrvatskem, se temu sklepu ne čudi, kakor tudi ne tolmačenju prorektorja o tem sklepu akademičnega senata, češ da se z vzvišenim zvanjem vseučilišča ne

One dolge noči, brez konca in kraja, ko je zunaj deževalo iz gostih, nizkih oblakov, kaplje so bile ob okna in se plazile po šipah, a v sobi je bilo vlažno, pusto, niti luč ni hotela goreti. . . Ne li, ženica, dobro se spominjaš onih časov, onih večerov, onih nočij, mrzlih, meglenih, ko je v sobi vzdihoval tvoj mož, sopol pridušeno, da so se čuli piskajoči glasovi, kašljali nepretrgoma in težavno, da se mu je potresalo izsesano in izmzgano telo, a zunaj v vetru in dežju je trkala smrt na okna in čakala, čakala, dokler ni dočakala.

In tvoj sin, tudi nanj še nisi pozabila, ženica, še dobro hraniš v spominu njegovo postavo, silno in visoko. A tudi on je umrl. Bil je v tvornici za delave; govorili so večkrat, da je njegovo delo nevarno, da se lahko ponesreči, da ga lahko zgrabi stroj z jeklenimi zobmi, da zaide mej kolesa, mej jermena, ki vrve, brenče in hropejo v neznanih, groznih zvokih.

In nekoč so te poklicali v tvornico, češ, da se je pripetila mala nesreča. Ha ha mala nesreča! Sin tvoj, edini sin je ležal v zadnjih trenutkih, podrhtaval in se vil v smrtnih bolečinah. Stroj mu je malone oddrobil glavo, kosci okrvavljenih

ujemajo zunanje svečanosti. Se že tudi ujemajo, in celo potrebne so take svečanosti za probujenje narodne zavesti. Naši sosede Mažari bi znali tako priložnost porabiti, da povzdignejo v narodu narodni ponos; ali oni imajo narodno vladu, kar se pa o hrvatske ne more reči. Nečemo trditi, da hrvatsko vseučilišče ni napredovalo od svojega postanka do dandanes, spopolnilo se je v marsičem, dobilo mnogo in lepih zbirk, krasno urejen botaniški vrt, v zvezi z modroslovno fakulteto farmaceutiški kurz in šumarsko akademijo, povečalo se je število profesorskih stolic in tudi slušateljev; toda vse te uredbe je zahteval čas in pa potreba in domača vlada se tem zahtevam ni mogla upreti. Pospeševala pa ni otvoritve medicinske fakultete v onem obsegu, kakor bi bila morala; le premale svote je uvrščevala v deželni proračun za to fakulteto, in premda ima sedaj nabranih že blizu 700.000 gld. vkup z narodnim prinosom, vendar ne misli še tako hitro spopolniti vseučilišča z medicinsko fakulteto, kar je pa splošna želja hrvatskega naroda. Res je, da omenjena svota ni dostatna za vzdrževanje in zbirke medicinske fakultete, ali zato se bo moralo najti nekaj pokritja tudi v deželnem proračunu, saj se menda vendar ne misli čakati tako dolgo, da bi narod zbral toliki kapital, da se ne bi trebalo ozirati na vsakoletni deželni proračun. Če se misli v vladinih krogih na to, potem se bo moralo še dolgo čakati, kar pa po našem mnenju ne bi mogla trpeti nobena domoljubna vlada.

Druga važna zadeva je mejsebojna jednakovrednost našega vseučilišča z avstrijskimi. To vprašanje se vleče od postanka hrvatskega vseučilišča do dandanes, pa še do sedaj ni rešeno. In vendar je to vprašanje za Hrvate eminentno važno. Hrvati iz Istre in Dalmacije morejo sicer biti slušatelji hrvatskega vseučilišča, toda izpiti se ne priznavajo v Avstriji vsi, razun prvega državnega izpita. Ravno tako se postavljajo zapreke tudi izpitom na modroslovnej fakulteti. Tako so prisiljeni Hrvati iz Istre in Dalmacije, da pohajajo avstrijska vseučilišča. Za Bošnjake skrbi pa sam Kallay, ter jih ne pusti na vseučilišče zagrebško, kjer bi se mogli po njegovem mnenju okužiti s hrvatsko idejo, a on hoče imeti le Bošnjake in nič drugega. Poznata so nam sredstva, s katerimi se je Avstrija od nekdanj služila, da prepreči vsako zedinjenje slovanskih narodov, in tako jedno sredstvo je tudi omenjena zadeva. Ali ko bi bila hrvatska vlada kot domoljubna vlada s hrvatskim vseučiliščem zajedno storila potrebne korake ter podprla zahtevo dalmatinskega deželnega zbora glede reciprociteta, gotovo bi bila uspela, kajti za Dalmacijo je ta zahteva postala že neobhodno potrebna, posebno odkar se uvaja hrvatski jezik ne samo v deželne nego tudi v državne urade. To vprašanje se mora čim preje rešiti, ako hoče hrvatsko vseučilišče vršiti ono, za kar je pozvano.

S kolikim oduševljenjem in sicer pravim hrvatskim oduševljenjem je bilo odprto hrvatsko vseučilišče! In kakšna sprememba čez 25 let! Na čelu tedanji proslavi je bil neumrl pesnik in domoljubni ban Ivan Mažuranić, ob petindvajsetlet-

možganov so ležali raztreseni po tleh, in sin je ležal v veliki luži krvi, ki se je kadila in penila.

Zadnjič so mu vztrepetale žile, mišice se zadnjič krčevito napele, in vsa moč je izginila, življenja vir je usahnil, ure so se sinu iztekle.

Stroji pa so grmeli, kolesa brenčala, da se je potresal vazduh.

In zdaj počivata oba tu v grobu, mehka prstju je odela, in zdaj brani oba mraza in vseh bolečin.

Nad zemljo pa vejejo mrzli vetrovi, in smrtni angelj plava nad grobovi. Lučice trepetajo v vetru in ugašajo, venci na križih se gibljejo, molitve kipe proti nebu.

In ženica, ti si tudi prižgala sveče na grobu? Toda sveče nočejo goreti, — smrtni angelj plava in veje z mrzlimi perotmi, in sveče ugašajo. Ženica, opazil te je smrtni angelj, opazil je tvojo borno postavo in zapisal te je med one, ki ob letu ne bodo več med živimi. Mrzlo je na grobeh, vetrovi so prignali oblake od vseh strani in pokrili nebo, sneg pričinja padati in zavija zemljo v mrtvaško haljino.

Smrtni angelj — — —

nici pa sedanji ban ne smatra za potrebno prisostvovati takšnej proslavi. Mnogo domoljubnih profesorjev je med tem časom moralo zapustiti svoje stolice ter jih prepustiti možem, ki so privrženci sedanjega zistema. Sploh se gleda pri imenovanjih največ na politično mišljenje dotičnega kandidata. Seveda se sem pa tje popne do vseučiliščne stolice tudi še kak domoljub le vsled svojih sposobnosti, toda ti so vedno bolj redki. Privržencem zistema je tudi dovoljeno baviti se s politikom, pa nahajamo precej profesorjev v deželnem zboru. Njihovo delovanje na političnem polju se jim šteje v zaslugo. Če se nahaja pa kateri profesor v opozicijskemu taboru, se smatra to za velik greh ter se gleda, da ga spravijo v pokoj. Tako se tudi tukaj meri z dvojno mero. A vseučiliščna mladina? Njej se domoljubno mišljenje ne more zanikati, toda pokazati se ne bi smela skoraj nikdar kot domoljubna mladina. Od nje zahteva današnji sistem, da se odreče vsakega domoljubnega pokreta in sploh vsakega zanimanja za javne zadeve. Ona naj se samo uči in izpiti polaga, in nič drugega. Ta zahtev je deloma opravičan.

Da se mladina pridno uči in dela, to želimo in zahtevamo vsi, da se pa mladež razen tega ne zanima za nobeno drugo stvar, takšne mladine si ne moremo misliti. Če ima nemška in mažarska mladina pravico zanimati se razun učenja tudi še za javne zadeve, zakaj bi to bilo za branjeno hrvatske mladeži? Kje se bo pa še gojil domoljubni duh, če se trudite to zabraniti mladeži? Z drakonskimi sredstvi je uspelo današnjemu sistemu vsak javni pokret hrvatske mladine zadušiti, toda v srou jej domoljubja vendar ni mogel zatreti, o tem smo osvedočeni. Vendar pa je novi rektor, nadarjeni pesnik in filozof dr. Arnold, smatral za dolžnost svojo v svojem nastopnem govoru spregovoriti, kako je potrebno dandanes imeti in gojiti verske in narodne ideale, da se izkopamo iz materijalizma, ki nam ga vsiljuje današnji sistem. On si mladino, pa tudi naroda ne more misliti brez teh velikih idealov, pa jih zato tudi hrvatske mladine najtopleje priporoča. Mladina in tudi prisotno občinstvo je razumelo oduševljenje govornika, pa mu je živahno odobravalo ter ga spremilo z burnimi živio iz dvorane. Bode li se mladina oklenila krasnih nauk, ki so izraženi v tem nastopnem govoru novega rektorja, potem nastopi na hrvatskem vseučilišču novo življenje in brez dvoma se bodo morale izpolniti vse zahteve, ki so do zdaj prečile pravi razvitek hrvatskega vseučilišča.

Politični pregled.

V Ljubljani, 2. novembra.

Delegatji se ne snideta, kakor se je spčetka zatnjevalo, v dneh mej 16. in 18. novemb., marveč vsaj najmanj teden dnij pozneje. Ogerska poslanska zbornica namreč še ni izvolila svojih delegatov in volitev tudi še ni na dnevnem redu prihodnje seje, ki se vrši prihodnjo soboto, ker želi Szell, da reši zbornica pred delegacijskim zasedanjem budgetni provizorij, začasno podaljšanje vojnega zakona, provizorij glede Hrvatske in druge važneje agende. Dan za pričetek zasedanja tudi še ni določen. Vlada, ki je v torek zvečer dospel iz Budimpešte, se povrne prihodnjo soboto zopet tje oziroma v Gödöllő. Spremljal ga bo tudi zunanji minister grof Goluhovski in tedaj se določi definitivno dan, ko se objavi dotični cesarjev odlok, in pa pričetek delegacijskega zasedanja. To se bo vršilo letos, kakor je znano, na Dunaju in pravijo, da v delovanju avstrijskega državnega zbora ne nastopi nikak odmor, ker je čas za obilno delo poslanske zbornice itak zelo kratko odmerjen.

Levica jedina opora sedanje vlade, te znamenite in kakor kažejo zadnji dogodki, tudi resnične besede je zapisal poslanec dr. Ebenhoch v svojem glasilu. Ta mož dokazuje na podlagi fakt, da je desnica trdneja kot kedaj preje in da celo vladar priznava njeno veliko važnost za razvoj države. Vlada se sedaj, rekli bi, preko vlade in levice, kar se namreč tiče parlamenta, le burokratični aparat deluje še v nemško-liberalnem smislu. Claryjeva vlada se opira sedaj samo na levico in ta se ji je popolno udala. Da je temu res tako, kaže opustitev obstrukcije, volitev delegacije, kakor sploh vse postopanje levičarjev. No,

vlada si s tem ni prav nič pridobila in desnica se lahko smeji ob taki koaliciji.

Novi volilni red za dunajsko mesto po poročilu raznih liberalnih listov vlada ni predložila cesarju v potrjenje. Ta vest in ž njo združeno veselje dunajske židovsko liberalne klike sta bržkone prezgodnja, kajti danes poroča »D. Ztg.«, da je ta vest popolno izmišljena in je bila v prvih poročilih izražena samo iskrena želja židovsko liberalnih krogov, ki si nikakor ne morejo misliti, da bi jih mogel kdo odtrgati od prenapolnjenih jaslji.

Srbija se bo kmalu lahko merila s Turčijo z ozirom na število tajnih ukazov in ustanovitve raznih tajnih vohunskih agentur. Te dni je namreč belgrajska vlada presenčila srbsko prebivalstvo s celo vrsto ukazov. Jedna izmed teh drakončnih naredeb naroča, naj se v notranjem ministerstvu ustanovi »tajni oddelek«, ki naj nadzoruje prebivalstvo in državne uradnike, načeloval mu bo novi sekcijski načelnik Milovanović. Nadalje se spreminja v marsičem kazenski in policijski zakonik, v katerega se je sprejela nova določba, da se sme pregnati vsakega srbskega državljan v »interesu države«. Kajpada je prebivalstvo grozno razburjeno in marsikdo že sedaj zapušča svojo domovino, dobro vedoč, kakega orožja se bo nadalje posluževala Milanova vlada.

Angleška in evropske velevladi. »Vse evropske velesile razun Avstro-Ogerske so nam sovražne«, ta izrek v angleškem parlamentu se vedno bolj uresničuje, posebno pa kar se tiče Rusije in Francije, katerima se bo v ugodnem slučaju pridružila brezdvomno tudi Nemčija. Obisk ruskega zunanjega ministra grofa Muravjeva, pravijo oficijelni listi, je imel zgolj uljudnostni značaj, v resnici pa je veljal razgovor z ministrom Delcassejem v poglavitnej stvari angleško-burski vojski. Do končnih sklepov, pravi »Echo de Paris«, sicer še ni prišlo, marveč se je to odložilo za sestanek v Berlinu, kamor se je grof Muravjev že napotil. Rusija dela z vso silo na to, da se Evropa odločno upre angleškemu prodiranju v Afriki in da se ohrani status quo iz leta 1881. oziroma 1884. Tudi o Portugalski sodijo poučeni krogi, da se bo pridružila tej akciji ter nastopila posebno glede delagoškega zaliva, glede katerega ni sklenila z Anglijo nikake pogodbe. Ko bi ostali Portugalci v tem pogledu mirni, smatrala bi jih Evropa za prijatelje Angležev, kar se pa po zadržilu ruskih listov ne da trditi, in ostali so dosedaj Portugalci mirni le vsled tega, ker so se bali angleške mornarice.

Španski vjetnik na Filipinah, katere so vjeli Amerikani v zadnji španski ameriški vojski, se grozno slabo godi in tako ravnanje z nasprotnikom po že davno sklenjenem miru je naravnost škandalozno za tako civilizovani ameriški narod. Trpeli niso ti vjetniki prav nič manj nego poprej v vojski in sedaj so jih izročili na milost in nemilost filipinskim vstašem. Deset tisoč španskih bojevnikov je v njih oblasti. Španska vlada je sicer takoj storila vse potrebne korake, da se ta vjeta armada osvobodi, toda, kakor se je sedaj pokazalo, vsi nje poskusi so se izjalovili. Umevno je, da je zavlada zbog tega po vsej Španiji nepopisna razburjenost, ker je vse prepričano, da bodo morali nesrečni vjetniki trpeti silno pomanjkanje. Toda kaj, ko Španci ničesar ne zmorejo v tej zadevi, kaka druga velevlad pa niti z mazincem ne gane, da bi storila konec tej neznosni krivici.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 2. novembra.

(Praznik vernih duš v Ljubljani.) Življenje je včeraj plulo nad grobovi. Ob domovih mrtvih je vrvelo življenje v vsej svoji površnosti. Promenada na grobeh! Živahna je bila ta promenada po njivi smrti. Bogato so okrasili to njivo. Ob lepoti razpostavljenih stvari mamila se je duša. Brez te šumne razstave na grobeh bi dušo preveč prevzele melanholične misli na trenutke, ko nas smrt vse zjednači. Nad grobovi pa se tega ne sme poznati. Vseh mrtvih dan se čisto na grobeh življenje roga smrti. Tisoč in tisoč bitij je včeraj korakalo po belih stezah pokopališča in ogledovalo razsvetljene grobove, krasne spomenike,

okusni cvetlični aranžma. Grobovi pa so samevali. Samo na grobeh, v katerih počivajo siromakov kosti, je klečalo kako bitje in molilo. Ob teh grobeh se je oživljal spomin na rajnce. Priproste okraske so imeli tudi grobovi slovenskih prvakov, a celo mimo teh so hitevali ljudje in ogledovali rajše druge, na katerih so gorele debele sveče in raz katerih je cvetje dišalo daleč na okrog. Sredi tega vrvenja so peli pevski zbori. Zunaj pokopališča so ropotali omnibusi. Potem pa so zadoneli zvonovi. V mraku ljudje niso hoteli biti več na pokopališču. Mnogo jih je pohitelo v cerkve, še več v gostilne, nekaj v gledališče. Opomnimo še, da je mestna policija pri uhodu in izhodu na pokopališče vzorno vzdrževala red.

(Umrli je) danes ob 1/2 1. uri popoldne v tukajšnjem »Leonišču« č. gosp. Jakob Gruden, umirovljeni župnik. Rojen je bil 2. julija 1. 1817, v duhovnika posvečen 27. julija 1843, od 1. 1893 bil je zlatomašnik. Župnikoval je v Poljancih pri Toplicah, v Beli cerkvi in kot umirovljeni župnik v Turjaku na Dolenjskem. Pogreb bode v soboto ob 7. uri zjutraj od Leonišča v župno cerkev sv. Petra, kjer bode mrtvaško opravilo opravil pokojnikov sošolec premilostni ljubljanski prošt dr. Leonard Klofutar. Potem se bode truplo prepeljalo vsled pokojnikove želje v njegov rojstni kraj Vel. Lašče. Svoje skromno premoženje (1500 gld.) je zapustil deloma ubožcem svojega rojstnega kraja, deloma pa dobrodelnim namenom, spomnil se je tudi škofovega konvikta. V življenju je č. g. Gruden imel vedno odprte roke za dijake in za krščansko socialna društva.

(Državni poslanec dr. Krek o položaju.) Ob natlačeno polni dvorani »Katoliškega doma« je včeraj državni poslanec dr. Krek govoril o političnem položaju v Avstriji. Nikakor ni pričel z »nejasnimi razmerami«, kakor zadnjič Kristan v »Mestnem domu«, nego je takoj karakterizoval po Thunovem padcu spremenjene razmere: Po povodu Thunovega padca razmišljamo o splošnih vodilnih načelih, katere so imeli tisti, ki so vrgli Thunovo ministerstvo. Thun ni hotel vzeti Čehom tistih drobtin, katere so si priborili pri uradnih. Treba je bilo za to novega ministerstva, ki bi bilo za to sposobno. Samo uradnik se je ponudil za to delo. Desnica pa stoji složna in je prepričana, da se mora v državi najprej vrediti narodno vprašanje, predno se more misliti na uspešno socialno delo. Narodni prepripi so glavna ovira temu delu. Sedanji boj gre za to, na kateri temelj se postavi država. Avstrija ima še porodno bolečino. Avstrija obstoji, ko je bila odtrgana od nemške zveze. Tedaj so slovanski narodi krepko pričeli tirjati svoje pravice in sedaj se bje odločilen boj, ako bode Nemec imel sam prvo pravico v državi, drugi jo bomo pa iskali daleč za njim. Leta 1867 je dobilo liberalstvo Avstrijo v svoje roke. Tisto, kar so dali liberalci tedaj kot temelj Avstriji, sedaj več obstati ne more. Nemci hočejo, da smo sužnji nemštva. Dokazati je treba Nemcem, da v sedaj vrejeni državi niso mogoči podnarodi. Poleg tega dokaza Nemcem je namen desnici, izvesti ta dokaz tudi napram vladi. Kdor hoče, da bi se iz sedanjega poniževalnega stanja Avstrija rešila, naj podpira desnico. Naj bi prišla doba, ko ne bode boj pesti močnejšega nasproti slabšemu, pač pa da bi stopili skupaj poslanci jednega verskega in socialnega mišljenja. Boj misli, boj resnice in pravih dokazov hočemo preko sedanjih razmer, v katerih naš državni zbor ni vreden svojega imena. Prej pa napram vladi in napram nasprotnikom tega gibanja niso mogoči nobeni dokazi, dokler se ne spremeni ustava in se ne uvede splošna volilna pravica v vsem svojem obsegu. (Viharno odobravanje.) Sedanja zbornica nima nobenega vpliva, ni proti Ogerski, ni proti zunanji politiki. Napram temu moremo biti vsi jedini. Nekaterim se čudno zdi, da smo jedini v državnem zboru katoliški poslanci z Mladočehi in s Ferjančičem in drugimi. Napram nadvladi nemštva moramo biti vsi jedini. Kdor ruši to složnost desnice, škodi vedoma svojemu ljudstvu. Početje naših liberalcev je v tem oziru več kot bebasto. Ako razbijejo to desnico, pademo za 20 let nazaj. Na krmilo dobimo potem nemško liberalno ministerstvo, z vsemi spremembami, za dolgo vrsto let. Tisti, ki vidijo samo ono, kar nas loči, ne pa

tega, kar nas zedinjuje, so sovražniki našega naroda.

Govornik je potem prešel na boj, ki se je sedaj razvil proti duhovništvu. Duhovnikom se očita vse. Bili naj bi lumpje, sleparji itd. Ni se bati tega pojava. Bil je že večkrat tu. Nobena stvar se prej ne ubije, nego zanešeno sovraštvo v ljudstvo. Sami so goljufani, ki so verjeli takemu hujskanju, nesreča teh ljudij je naravna posledica takega hujskanja. S takim hujskanjem ne pridemo nikamor naprej. Sedaj je čas, da se ljudstvu socialno pomaga. Zabavljanje je lažje. Delavci, v kolikor se tiče njihovega boja napram kapitalistom, bi morali biti brez razločka vsi jedini. Ločitev njihova je še le tedaj, kadar je vprašanje o njihovi duši.

Govornik kaže na angleške delavske zveze, ki nimajo tudi s socialno demokracijo nobene zveze. Socialna demokracija je filozofija. Boj za socialno demokracijo prenesti v dnevne razmere, je brezmiselnost. Govornik je odločno za prostost zborovanja, ker vsemu sedanjemu zlu je krivo to, da se delavci niso poznali, kar je za sluga tistega Giskra, katerega laskanju so zaupali socialni demokratje, da jih je potem, ko je prišel na krmilo vlade, zapiral. Katoliški grof Hohenwart jim je cdprl ječe. Nekaj časa so bili socialni demokratje oprezní, potem so se pa zopet pustili »vjeti«. Govornik šiba njihovo taktiko, s katero hočejo vsako ministerstvo vreči. »Če to ministerstvo pade, potem bo pa dobro.« Tako obljubujejo. Čakamo že 30 let in vedno hujše. Badeniju so vpili »kryolok«, na Dunaju se so zbalí, Thun je bil žrtev napadov — in kaj je sedaj? Slabše, nego prej. In če ne bo desnica složna, bode še hujše. Ta desnica mora dokazati vladi, da so vsi narodi v državi enakopravni, potem še le moremo kaj pričakovati od državnega zbora. Socialni boj je nevarnost za Avstrijo, ne pa nemški kričaji. Nemški »bund« ni več mogoč. Nemški nacionalci so babe, ki za mrličem jokajo. Ni jih treba s silo zatirati, ampak prostost, katere se daje Schönererjevemu gibanju, naj se da delavcem, ne pa pritiskati pri vseh zadrugah. Poslanec je končal z zagotovilom, da ga veseli zmaga teh misli, načela, ne pa osebe bodo zmagale. Omenil ni s tega stališča nič svojega truda in vspehov, katere je imel zadnji čas in o katerih smo opetovano poročali. Svojim volilcem je pojasnil položaj in volilci vedo, da dr. Krek sam dejanjski dela za zboljšanje delavskih razmer več, nego vsa skupina ropotajočih socialnodemokratskih poslancev. Koncem zborovanja so z ozirom na surove napade na škola zborovalci z gromovitimi slava-klici škofu-mučniku protestirali proti liberalni podlosti.

(Zagovarjanje »črne maše«) katera se je liberalni inteligenci preteklo nedeljo v »Narodnem Domu« skazila, si je privoščil »Narod«. Pravi, da je bila to le »dovtipna narodna družba«, ki je objavila mej inserati humoristično (črnoobrobjeno) vabilo na »črno mašo za vse svedrce« in da ima ta družba vsako nedeljo dopoldne svoj zajutrek v »Narodnem Domu«. Po »Narodovem« bi toraj morali prenašati vse slabe dovtype te družbe mirno, ker hodi v »Narodni Dom« in, ker je »dovtipna narodna družba«. Ako nje slabih dovtipov, žalečih verske obrede, katere obsojajo vsi trezni ljudje, ne prenašamo, tedaj denunciramo. Ne, zahtevati smemo kot javno glasilo, da se takih dovtipov ne udeležujejo sodnijski uradniki, to pa brez vse denunciacije. Ker pa »Narod« tudi sodne razprave v to zadevo vpleta, omenjamo, da je izreklo zadnji čas deželno sodišče opetovano tako jasno mnenje, da bi bila vsaka beseda od naše strani odveč.

(Satanizem.) »Narod« je začel že prinašati notice iz spovednic... Daleč smo! Torej tja že sega časnikarska častikraja, kjer se duhovnik braniti ne more in ne sme! Duhovnika veže spovedna molčečnost — seveda je kaj lahko govoriti o njem, kar se komu ljubi! Neki ljubljanski spovednik je baje dejal dolenjskemu »občesposťovanemu posestniku«: »Na vsak način morate iti volit za katoliško stranko. Idite tedaj takoj na volišče, da ne zamudite! K sv. obhajilu vam sploh ni treba hoditi, saj ste spoved opravili in je volitev važnejša kot pa sv. obhajilo! Čuda, da se »občesposťovani posestnik« in Malovrh nista izmislila kaj hujšega,

ko je tako pripravno. Kar zlagati se je treba, pa je dobro. Duhovnik je izročil na milost in nemilost!

(Iz Amerike) se je vrnilo 60 Dolenjcev. V Ameriki jih niso pustili izstopiti, ker niso imeli v redu svojih listin. Sedaj se praskajo za ušesi, da so vrjeli agentom. Nekateri agentje zelo brezvestno postopajo z našimi ljudmi. Da ni še več naših ljudi osleparjenih, je zasluga mestne policije ljubljanske, ki brezvestnim agentom ostro gleda na prste in jim je v zadnjem času izpulila iz rok že 200 žrtev.

(Slovensko gledališče.) Sinoči je imelo gledališče globoko čuteče občinstvo. »Mlinar in njegova hči« sta zopet stokala pred razprodanim gledališčem in vzbujala mej občinstvom jok pa tudi — smeh. Bila je prava ljudska predstava. Igrali so še precej dobro, gđ. Slavčeva se je zdela nekaterim premalo jetična.

(Slovensko gledališče.) Iz ozirov na dobro uprizoritev Ibsenove drame »Strahovi« se je tedenski repertoar tako izpremenil, da se v soboto, dne 4. novembra poje tretjokrat v sezoni prekrasna Smetanova opera »Prodana nevesta«, — v torek dne 7. novembra pa igrajo prvičkrat na slovenskem odru Ibsenovi Strahovi. Za petek, dne 10. novembra pripravlja se uprizoritev Smetanove velike opere Dablibor.

(Osebnost.) Davčni kontrolor gosp. Vinko Premk je na lastno prošnjo premeščen iz Novega mesta na Vrhniko. Na njegovo mesto pride v Novo Mesto davčni oficijal na Vrhniki g. Ivan Vencajz.

(Občni zbor kluba slovenskih bleiklistov »Ljubljana«) bode jutri zvečer ob pol 8. uri. Na dnevnem redu so jako važne točke, na kar se vse člane kluba opozarja.

(Izrečani porotniki.) Dne 30. oktobra t. l. so bili izrečani pri c. kr. deželni sodišču v Ljubljani za porotno sodišče, ki se prične 4. decembra t. l., nastopni gg. porotniki: Avšič Jakob, zavarovalni uradnik v Ljubljani; Ahačič Janez, tovarnar za izdelovanje kože v Trzinu; Belič Janez, gostilničar in posestnik v Ljubljani; Bugenigg Janez, sodar in posestnik v Ljubljani; Bergman K., trgovec v Litiji; Budinek Franjo, trgovec in posestnik v Kranjski Gori; Čad Jožef, pekovski mojster in posestnik v Ljubljani; Češnovar Lorenc, gostilničar in posestnik v Ljubljani; Čuček Jožef, trgovec in posestnik v Knežaku; Dovgan Janez, mizar in trgovec s pohištvo v Ljubljani; Gorše Anton, kantiner in posestnik v Ljubljani; Globočnik Anton, posestnik žage v Železnikih; Janša J., pek in posestnik v Ljubljani; Jebačič Janez, trgovec v Ljubljani; Jenko Avgustin, pek in posestnik v Ljubljani; Kenda Henrik, trgovec in posestnik v Ljubljani; Klein Julij, steklar v Ljubljani; Kocmur Anton, krčmar in posestnik v Ljubljani; Kordin Adolf, trgovec v Ljubljani; Kokalj Janez, fužinarski uradnik v Javorniku pri Kranjski Gori; Kandušar Jožef, trgovec v Mengšu; Lenassi Julij, gostilničar in posestnik v Gor. Logatcu; Lenče Karol, posestnik v Laverici; Mavrer Henrik, zasebnik v Ljubljani; Moro Viktor, prokurist v Ljubljani; Omeje Ferdo, deželne blagajnice oficijal v Ljubljani; Pok Jožef, klobučar in posestnik v Ljubljani; Peruzzi Martin, posestnik v Lipah pri Ljubljani; Razboršek Janez, trgovec v Šmartnem pri Litiji; Stricelj Ludovik, prodajalec premoga, dimnikar in posestnik v Ljubljani; Schink Janez, trgovec v Lokah pri Litiji; Slave Anton, posestnik in mesar v Kranjski Gori; Wakonigg Janez, trgovec v Šmartnem pri Litiji; Zalaznik Jakob, pek v Ljubljani; Zamejc Gregor, pek in posestnik v Ljubljani; Žitnik Jernej, čevljar in posestnik v Ljubljani. — Namestni porotniki: Accetto Valentin, zidarski mojster in posestnik; Golli J., posestnik; Ječminek Anton, kramar; Jevnikar Fr., pečar; Klopčič Jakob, starinar in posestnik; Kriegl Robert, urar; Kumše Anton, zasebnik; Mihalič Mihael, ščetar in posestnik; Trdina Janez, izvošček, prodajalec premoga in posestnik, vsi iz Ljubljane.

(Umrl) je v Gradcu umirovljeni bivši računski revident v ministerstvu za bogočastje in uk na Dunaji, g. Karol Francelj. Služboval je prejšnja leta dolgo časa pri deželni vladi kranjski.

(Delavske gledališče v Ljubljani) priredi prihodnjo nedeljo tri predstave v »Katol. Domu«. Kakor smo že naznanili, igral bode »dramatični

odsek Zveze«: izvirno dr. Krekovo igro »Pravica se je izkazala«, dalje glumo »Vedeževalka« in burko »Morilci v Kravji dolini«. Sedeži se prodajajo v prodajalnici pri Brusu (Štefetu) pred škofijo. Začetek predstavam točno ob 7. uri zvečer.

(Javna risarska šola za dame.) Naprošeni smo, da objavimo nastopno notico: Javna risarska šola za dame se prične v soboto, dne 4. novembra popoldne ob 2. uri v novih šolskih prostorih c. kr. obrtnih strokovnih šol (Zatiški Dvorec, Stari trg št. 36, risalnica v II. nadstropju). Zglasila sprejema c. kr. ravnateljstvo v navadnih uradnih urah.

(C. kr. obrtne strokovne šole) preselile so se te dni deloma v nove šolske prostore v Zatiškem dvorcu, Stari trg št. 36. V novih prostorih, ki so za šolske namene primerno prirejene, se nahajajo sedaj: Strokovna šola za umetno vezanje in čipkarstvo, risalne dvorane in učne sobe strokovne šole za lesni obrt, šolski atelje kiparja A. Gangla za figuralno podobarstvo, učne delavnice za plektarstvo, konferenčna soba, prostori za učne zbirke in končno ravnateljeva pisarna. V Virantovi hiši, kjer je bil zavod poprej nastanjen, ostanejo še učne delavnice za pohištveno in stavbinsko mizarstvo, za strugarstvo, rezbarstvo, dvorana za modeliranje, zbirka gipsarskih modelov in prostori za shranjevanje šolskih izdelkov.

(Iz Ormoža), 31. okt. Pri občnem zboru okrajnega zastopa so bili včeraj v okrajni šolski svet izvoljeni blizu enoglasno: č. g. župnik Ivan Bohanec, g. dr. Oroslov Kristan, g. dr. Ivan Omulec in Središčana g. Ivan Kočevar in g. Makso Robič. Daj jim Bog za našo narodno šolo mnogo povoljnega uspeha.

(Iz Save) j. žel., 30. avg. Truplo utopljenca, ki je bilo v Savi najdeno 24. okt. med Maljekom in Doljnim Logom, je oče spoznal ravno pred pogrebom brez sodnega ogleda za svojega sina Antona Klobčaver iz Ljubljane. Ranjki je star 21 let. Pogrešali so ga od 1. okt., tedaj skozi 4 tedne do pogreba.

(Duhovniške spremembe) v tržaško-koperski škofiji. Imenovani oziroma nameščeni so gg.: Julij Varto, duhovni pomočnik pri sv. Antonu nov. v Trstu je imenovan ravnateljem škofijskega konvikta v Trstu, Simon M. Defar, duh. pomočnik v Buzetu (Istra), je premeščen v Hum k Bl. D. Mariji na Krasu, Josip Cergol, duh. pomočnik v Škedenju pri Trstu, je premeščen k sv. Antonu novemu v Trstu, Ivan Urdih, duh. pomočnik v Brezovici, je premeščen v Škedenj, Anton Štemberger, duh. pom. pri sv. Jakobu v Trstu, k sv. Antonu novemu v Trstu, Emil Walker, duh. pom. v Bujah (Istra), je premeščen k sv. Jakobu v Trstu, Alojzij Dolenc, duh. pom. v Žminju (Istra), je premeščen k sv. Jakobu v Trstu, Janez B. Marchio, duh. pom. v Izoli (Istra), je premeščen v Koper v Istri, Angelo Gini, duh. pom. v Kopru, je premeščen k oo. Jezuitom v Trstu, Sebastijan Merlato, duh. pom. pri Jezuitih v Trstu, prišel je v Izolo, Anton Mechia, duh. pom. pri sv. Jakobu v Trstu, se je podal na višje bogoslovne nauke na Dunaj, Jeronim Curto, duhovnik poresko-puljske škofije, je imenovan začasnim učiteljem veronauka na učiteljski v Kopru, (ital. oddelek), Valerijan Monti, duh. por. puljske škofije, je imenovan veroučiteljem na ital. gimnaziji v Pazinu, Angelo Guttila, duhovnik iz artaške škofije, je imenovan začasnim kaplanom in veroučiteljem v samostanu Benediktink v Trstu, — novomašniki, nameščeni kakor duh. pomočniki so bili: Ivan Apollonio v Brezovici, Anton Košir v Tomaju, Franc Skvarc v Buzetu, Emil Stolf v Buje in Ivan Zalokar v Moščenici. Višje duh. rede je prejel bogoslovec g. Ljudevit Sone dne 21., 23. in 24. septembra. Nižje rede je dobil 23. septembra bogoslovec g. Jakob Ukmar.

(Iz Podmelca.) Dne 30. okt. je umrla po daljšem bolehanju obče spoštovana mati župnika v Podmelcu na Goriškem.

(Napredna občina s — samonemškim pečatom.) V rokah imamo pečat: »Landesfürstliche Stadt Krainburg«, ki je pritisnen na odrezkih črnovojniških zglasilnic. Ali stara nemškutarija še ni zginila iz Kranja?

(Tržaške novice.) V ponedeljek se je v Škedenju pri Trstu vršil ljudski shod pol. društva »Eдиност«. Po shodu je bil pevski večer v proslavo desetletnice »Velesile«. — Ivan Jerebica, po domače Gašpar iz Krkave na Pomjansčini, ki je dne 30.

julija tamošnjega kapelana Jakoba Čemažarja dvakrat udaril po glavi, je dobil pet dni zapora. — Osem mesecev je dobil uradni sluga Edvard Slajmer, ker je kradel kolke. — Ustrelil se je v Trstu 48 letni nadzornik težakov Josip Alberti. Zapustil je vdovo in pet otrok. — Avstrijski »Lloyd« bode podvojil svojo vožnjo v Indijo. Vozil bode dvakrat na mesec tja in nazaj. — Predsednik »Lege nazionale« dr. Piccoli je odstopil od svoje časti kot mestni svetovalec in od vseh društvenih časti. Vzrok teh odstopov so dvoboji, ki so se vršili lani v Benetkah med sinom dr. Piccolija in nekim Corsijem ter Pimpachom in Židom Löwyjem. Redarstvo je zaprlo Piccolijevega sina, ko se je vrnil v Trst, Pimpacha je pa pustilo na svobodi. Stari Piccoli je zahteval, da se tudi Pimpacha aretuje. V »Indipendete« se je napadalo Piccola radi denuncijanstva. Piccoli je radi pritiska javnega mnenja moral pobrati šila in kopita. Galerija je njegovemu odstopu v mestnem zboru kričala »Bravo!« Nehvaležni ljudje. — Legar se je pojavil v dekliskem sirotišču sv. Jožefa. Od 150 gojenk jih je zbolelo 32. — Delavec v tržaškem arsenalu Ivan Sušan se je ustrelil. 48 letni vdovec zapustil je sedem otrok.

(Ljubljansko prebivalstvo.) Ljubljana šteje sedaj 36.854 prebivalcev.

(Kolesarsko društvo »Ilirija«) izvolilo je na občnem zboru dne 30. p. m. g. Antona Gutnika svojim predsednikom.

(Nesreča.) V Logatcu se je prekucnil težko obložen voz na Uršo Zakrajsek. Mrtvo so potegnili izpod voza.

(Mrtvega otroka) iz stranišča Kopačeve gostilne v Novem Mestu je potegnil čevlarski pomočnik Vinko Kavšek. Ker se je dokazalo, da je otrok umrl vsled slabosti, niso zaprli otrokove matere, 22letne dekle Cecilije Modic iz Dolž.

(Konj se je splasil) danes popoldne na Bregu. Da ga niso ljudje tik pred ograjo Ljubljanice ustavili, prekopicnil bi fjakarja in voz v vodo.

(Tat Keber,) katerega je v soboto aretovala ljubljanska policija, je s konfiskovanimi ključi razvijal prav živahno delovanje. Kak talent je bil v svoji stroki, kaže dejstvo, da se je upal prebrskati celo med obleko državnega pravnika gospoda Trenza, kateremu je odnesel precej stvari. — Svoje pazljivosti pa Keber ni posvetil samo državnemu pravniku, nego tudi nekaterim drugim sodnijskim uradnikom. V Kebrovi posesti so dobili skoro nov plašč sodnijskega uradnika. Keber je plašč že razrezal, da si napravi gorko zimsko obleko. Plašč je menda ukradl sodn. svetniku g. Vencajzu. Kebr prištevajo inteligentnejšim tatovom, ker je pokazal tudi mnogo smisla za slovensko leposlovje. »Shranjenih« je imel pri sebi mnogo knjig, ki so bile lastnina gđ. Marice Vencajzove. Predno je te ukradene knjige mogel prebrati, zasačila ga je mestna policija. Keber je bil rojen leta 1873 v Lukovici.

(Pomiloščen morilec.) Morilec Jožef Gruber iz Suhega dola Jožef Zevnik, ki je bil pred novomeško poroto obsojen na vešala, je pomiloščen na 20 letno ječo.

(Poskušen samomor.) V šempeterski garnizijski kaznilnici si je neki vojak 47. pešpolka minuli torek z bajonetom, katerega je baje vojaku stražniku izmuznil iz rok, prerezal žilo na desni roki in se precej nevarno ranil. Zdravnik ga je takoj obvezal. Uvedla se je stroga preiskava.

(Zločin?) Pred 22 dnevi je umrla v Ljubljani kuharica prejšnjega št. Peterskega župnika. Mrtvo so dobili v sobi. Znano je bilo, da ima precej denarja; ker pa po smrti niso mogli denarja nikjer dobiti, pojavile so se govorice, da je umrla bila morda žrtev zločina. Danes so jo na tukajšnjem pokopališču odkopali in sodnijsko preiskali.

* * *

(Grof Thun), bivši ministerski predsednik, se bode zaročil s sestro češkega deželnega maršala kneza Jurija Lobkovic, potem pa prihodnji mesec nastopi daljše potovanje v orijent.

(Sneg v Petrogradu.) Dne 27. oktobra je v Petrogradu močno medlo.

Telefonska in brzojavna poročila

Dunaj, 2. novembra. Cesar je vsprejel včeraj grofa Goluhovskega, grofa Claryja in vojnega ministra Krieghammerja.

Dunaj, 2. novembra. Cesar se poda 3. novembra v Budimpešto in se 15. vrne nazaj na Dunaj.

Dunaj, 2. novembra. Včeraj je tu zborovala zveza deželnih nemških učiteljskih društev. Shoda se je udeležilo do 3000 oseb, mej temi je bilo tudi nekaj delegatov slovenskih in drugih slovanskih učiteljskih društev. Sprejeta je bila resolucija, naj se spremeni § 55. ljudskošolskega zakona.

Dunaj, 2. novembra. Pri včerajšnjem ministerskem svetu so se določale glavne številke proračunu za 1900 ter čas, kedaj da se ta predloga izroči v državni zbornici.

Levov, 2. novembra. Na shodu v Tar-novem so volilci soglasno izrekli nezaupanje posl. Ruto v skemu zaradi njegove Nemcem prijazne politike.

Berolin, 2. novembra. „Local-Anzeiger“ poroča z Dunaja, da se poroka Štefanije odloži ali da se sploh ne izvrši, da se pa nadvojvoda Franc Ferdinand že prihodnjo nedeljo morganatično poroči z grofico Oho-tek-ovo. — Nemški cesar in ruski car se snideta v soboto v Potsdamu.

Vojška v Južni Afriki.

Noč od nedelje na ponedeljek je bila zelo usodna za združeno angleško armado pri Ladysmithu pod poveljstvom generala Whiteja. Skoro brez vsakega boja so mu vzeli Buri 2000 mož in 42 častnikov, poleg tega je pa ušlo Angležem večje število mul s topovi, ki so vse pribežale v burski tabor in bile tam seveda prav prijazno vsprejete. Dogodek, ki je neizmerno poparil angleške kroge, se je po poročilih poraženega generala samega nekako takole vršil: Tekom nedelje se je angleški general s pomočjo balona prepričal o poziciji nasprotnika, ki je zasedel vse bližnje holmce v polkrogu, meneč, da tega njegovega čina Buri niso opazili ter preračunali, kaj nameravajo Angleži. Ob 11. uri ponoči udrl je general White z vsemi svojimi četami ter zapovedal topništvu in dvema polkoma, naj pripravijo levemu krilu prosto pot. Buri seveda niso spali, marveč ravno tu poskrbeli za zadostno silo in tako se je prvi poskus Angležem popolno ponesrečil.

V naglici je poslal general temu delu na pomoč še desni del armade, a bilo je že prepozno, ker so Buri prodrli skozi sovražnikove vrste in zajeli cela dva bataljona Angležev in jih z osli in topovi vred odvedli v svoj tabor. Ostale angleške čete so se nato dobro decimirane vrnile v Ladysmith, katerega so Buri še bolj obkolili in se pripravili na odločilen napad. Trditi se sme, da so izgubili Angleži pri tem poskusu nad 3000 mož in se je skrčila njih moč pri Ladysmithu na kakih 5 do 6000 bojnikov.

Bruselj, 2. novembra. Na brzojavno prošnjo poslanika Leydsa v Pretoriji je angleški vojni minister dovolil, da sme brzojaviti v domovino o izgubah na burski strani.

London, 2. novembra. Vojni minister je naročil, naj se takoj mobilizujejo trije novi bataljoni za Južno Afriko.

Kapstadt, 2. novembra. Buri so postavili okolu mesta Kimberley nove utrdbe, da se čim prej polasté te postojanke.

Kapstadt, 1. novembra. General Buller, poveljnik drugega vojnega oddelka, ki je na potu v Južno Afriko, je došel sinoči v Kapstadt.

Ladysmith, 1. novembra. General White izjavlja, da burski topovi daleko presegajo angleške in da je v zadnjem boju prihrčala marsikatera krogla v mesto.

London, 2. novembra. General White naznanja vladi, da so se Buri polastili šestih topov ter zajeli 42 častnikov in 2000 mož, potem pa dostavlja: Sam sem odgovoren; položaj je bil nevzdržljiv.

Berolin, 2. novembra. Hud poraz Angležev v zadnji bitki je napravil na tukajšnje Burom vseskozi prijazno prebivalstvo, zelo povoljen vtis. Veselo vest so priobčili časniki v posebnih izdajah.

London, 2. novembra. O glavni bitki še vedno ni podrobnejših poročil. Nekateri listi trde, da vojno ministerstvo zakriva še hujši poraz, drugi pa pravijo, da je White

oblegan v Ladysmithu ter da so brzojavne in železniške zveze pretrgane.

London, 2. novembra. Poročilo generala Whiteja je neprijetno iznenadilo prebivalstvo. Vse je nekaiko prepadeno in s strahom bero ljudje posebne izdaje časnikov z napisom: „Velika angleška katastrofa“. Splošno se sodi, da je Ladysmith zgubljen, in da se Burom prijazni prebivalci Kaplanda kmalu združijo z redno armado. Whitejev poskus se v vojaških krogih strogo obsoja.

London, 2. novembra. Uradno se naznanja, da so Buri vzeli mesto Vryburg.

London, 2. novembra. Glede zajetja angleških vojakov poroča White: Poslal sem jih zvečer proti Nikolson pogorju. Dve milji pred tem krajem so jeli Oranjeci valiti kamenje in streljati na vojake. Vsled tega so se splašile mule, ki so vozile seboj tudi strelivo. Ker jih ni bilo mogoče vjeti, bili so vojaki ob vso rezervno municijo. Zato so obstali ob nekem griču ter so delali obrambne nasipe. Zgodaj zjutraj so jeli sovražniki nanje streljati, najprej od daleč, potem pa vedno bližje, tako da je izguba angleška zelo velika. Kmalu je Angležem pošlo strelivo in so se morali vdati. — Buri ravnaajo lepo z ranjenci, katere so po železnici odvedli v Pretorijo. General Joubert je takoj poslal sela v angleški tabor ter ponudil zdravnikom in sanitetni koloni prosto spremstvo z ranjenci, kar so Angleži hvaležno vsprejeli.

Svila za plesne obleke po 45 kr.

do gl. 14-65 meter — is'otako črna, bela in barvena Hennebergova svila od 45 kr. do gl. 14-65 meter — iz najbolj modernih tkanin, barv in vzorcev.

Na zasebnike poštne in carine prosto na dom. Vzoro! obratno. — Dvojni pisarni porto v Švico. 168 4-3 4

Tovarne za svilo G. Henneberg
(o. in kr. dvorni založnik), Curih.

Melusine- ustna in zobna voda

deluje izborno proti zobobolu in gnj-lobi zob, utrdi dlesno in odstranjuje neprijetno sapo iz ust. 1 steklenica 50 kr.

Jedina zaloga 2 567 17
v deželni lekarni „pri Mariji Pomagaj“
Milana Leustek-a v Ljubljani,
Resljeva cesta 1, poleg mesarskega mosta.
Zaloga vseh preizkušenih zdravil.
Razpošilja z obratno pošto.

Čopice za slikarje, pleskarje, zidarje in za do-mačo porabo ima v veliki izbiri v zalogi trdka BRATA EBERL v Ljubljani, Franciskanske ulice.

Vnanja naročila proti povzetju. 228 16 11-7

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306-2 m., srednji zračni tlak 736-0 mm.

Dan	Čas opzo-vanja	Stanje barometra v mm.	Tempera-tura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah v mm.
31	9. zvečer	737-4	11-7	sl. jžan	sk. jasno	0-0
1	7. zjutraj 2. popol.	742-3 744-0	10-6 9-5	sr. jvžh. sr. sever	dež oblačno.	
1	9. zvečer	743-9	7-6	sl. sever	oblačno	1-6
2	7. zjutraj	743-3	3-5	sl. zahjžh.	del. jasno	
2	2. popol.	742-3	11-4	sl. sever	sk. obláč.	

Srednja temperatura sobote 12-7°, normale: 7-4°.

Srednja temperatura nedelje 9-2°, normale: 7-1°.

880 1-1

Globoko užaljenim srcém naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest o smrti naše preljube matere, oziroma stare matere in tašče, gospe

Frančiške Verbič

posestnice

katera je po dolgi in mučni bolezni, previdena s sv. zakramenti za umirajoče, danes dne 1. novembra ob pol 10. uri dopoldne v 75. letu svoje dobe v Gospodu zaspala.

Zemeljski ostanki drage pokojnice se bodo v petek dne 3. t. m. ob 9. uri dopoldne v hiši žalosti v Lazah št. 15 slovesno blagoslovili, prenesli na pokopališče v Borovnico ter ondaj položili v rod-binsko rakev.

Sv. maše zadušnice brale se bodo v župnijski cerkvi v Borovnici.

Laze pri Borovnici, dne 1. novembra 1899.

Žalujoči otroci.

881 1-1

Potrjim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je naš iskreno ljubijeni, nepozabni soprog, oče in brat, gospod

Anton Cerar

posestnik in gostilničar

po kratki in mučni bolezni, danes ob 6. uri zvečer izdihnil blago svojo dušo v 39. letu svoje dobe, previden s tolažili sv. vere.

Truplo nepozabnega pokojnika bode prenešeno v petek, dne 3. t. m., iz hiše žalosti ob 4. uri po-poludne na pokopališče v Litiji.

Sv. maše zadušnice se bodo služile v raznih cerkvah.

V Litiji, dne 1. novembra 1899.

Ivana Cerar, soproga. — Fran in Anton, sinova. — Antonija, Angela in Julijana, hčere. — Fran Cerar, brat. — Ivana Cerar, sestra. — Josip Ravnikar, polubrat. — Frančiška Bric, polusestra.

Pošteno, čednostnega vedenja, okoli 30 let staro dekle,

kuharica,

dobi pri duhovniku **koj službo.** 879 2-1

Kje, pové upravništvo »Slovenca«.

D- Illner

stanuje sedaj 878 3-1

na sv. Petra cesti v Mayr-jevi palači
v I. nadstropju.

Ordinira od 8-9. in od 1-2. ure.

Slovensko posestvo ob meji na prodaj!

V prijetnem kraju Spodnje Štajerske je na prodaj večje posestvo z novim mlinom in dobro obiskovano gostilno. V kraju je pošta. Posestvo bi ob najmanjšem trudu dajalo lepe do-hodke. — Da ne pride posestvo tujcem v roke, izposluje „Naša straža“ izredno nizko, ceno.

Prijave vsprejema »Naša straža« v Ljubljani ki daje tudi potrebna pojasnila.

874 3-1

Načelstvo „Naše straže“.

Zoper protin in revmatizem

je najboljše, najgotovjše in gotovo učin-kujoče sredstvo

Zoltan-ovo protinsko in revmatično mazilo.

Cena za steklenico 1 glđ.

v lekarni

dvornega založnika Béla Zoltan,
Budimpešta, V.

Tisoči zahvalnih pisem in spričal po-trjuje, da to čudovito mazilo najstarejši in najtrdovratnejši protin in revmatizem, celó takrat, če toplíce ne pomagajo,

v nekaterih dneh popolnoma in gotovo ozdravi.

Ako se naprej pošlje 1 glđ. 30 kr., dojde zdravilo franko. 796 10-5

!! Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje !!

Stanje hranilnih vlog 30. septembra 1899: čez 2 milijona gld.

Denarni promet v devetih mesecih: čez 6 $\frac{1}{2}$ milijona gld.

Ljudska posojilnica

Preje: Gradišče štev. 1. — Sedaj: Kongresni trg št. 2, I. nadstr.

Sprejema

hranilne vloge

vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldan in jih obrestuje po

4 $\frac{1}{2}$ %

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsacih vloženih 100 gld. čistih 4 gld. 50 kr. na leto.

Stanje hranilnih vlog 30. septembra 1899:
2,112.219 gld. 99 kr.

Promet v 9 mesecih od 1. jan. do 30. sept. 1899:
6,757.658 gld. 53 kr.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje kaj prekinilo.
— Za nalaganje po pošti so poštno-hranilnične položnice na razpolago.

V Ljubljani, dné 10. oktobra 1899.

853 5

Dr. Ivan Šusteršič,
predsednik.

Jostp Štška, knezoškofjski kancelar,
podpredsednik.

Odborniki:

Anton Belec,
posestnik, podjetnik in trgovec
v Št. Vidu nad Ljubljano.

Dr. Andrej Karlin,
gimn. profesor v Ljubljani.

Dr. Viljko Schweitzer,
odvetn. koncip. v Ljubljani.

Frančišek Birk,
stolni vikar v Ljubljani.

Karol Kauschegg,
veleposestnik v Ljubljani.

Gregor Štbar,
župnik na Rudniku.

Dr. Janko Brejc,
odvet. koncip. v Ljubljani.

Matiija Kolar,
župnik pri D. M. v Polji.

Dr. Aleš Ušentčnik,
stolni vikar v Ljubljani.

Ivan Kregar,
načelnik okrajne bolniške
blagajne v Ljubljani.

Išče se poštna upraviteljica.

Nastop ako mogoč takoj. 859 2—2
Ponudbe pošljejo naj se upravnistvu »Slovenca«.

Izvrstna, naravna hrvaška vina

priporoča iz svojega kleta

Mirko Broz v Zagrebu

Oddaja jih v sodih od 50, 100, 200, 300 l.
itd. po 22, 23, 24, 25, 26 liter iz let 1895, 1896,
1897, 1898. Sode računam posebej ali nazaj jem-
ljem franko. Vsa moja vina so analizirana in jamčim
za njih naravnost. 726 50—24

SLOVENCI,
pristopajte k
„Naši straži“!

Št. 35245.

Razglas.

877 3—2

Na podlagi § 4 regulativa za ljubljansko mestno klavnico, sklenjenega v seji občin-
skega sveta deželnega stolnega mesta Ljubljane dné 19. septembra t. l. daje podpisani
mestni magistrat na znanje, da je od 1. novembra letos naprej prepovedano v
ljublansko mesto vpeljavati zrezano meso (meso za klobase), da bodo teraj
tako meso mitniški uradi vračali.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane,

dné 27. oktobra 1899.

Št. 36782.

Ustanove.

874 3—1

Dné 2. decembra letos oddati je mestne cesar Fran Josipove jubilejske
ustanove namenjene mestnim revežem, ki ne dobivajo redne podpore iz ubožnega
zaklada.

Teh ustanov je dvanaest in sicer dve po 25 gld., deset pa po 20 gld., in je prošnje
za njih podelitev vložiti

do 15. novembra letos

pri magistratnem vložnem zapisniku.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane,

dné 27. oktobra 1899

Telefon štev. 135.

Kupuje in prodaja vse zdolej zaznamovane
efekte in druge vrednostne listine
po dnevnem kurzu.

Pri dež. kot trg. sodišču protokolirana

BANKA Maks Veršec
v LJUBLJANI.

Poštni čekovni promet štev. 847/533.

Srečke na mesečne obroke po 2, 3, 5, 10 goldinarjev.
Sprejema hranilne vloge v tek. računu (Giro-konto),
obresti od dné do dné po 4 $\frac{1}{2}$ %.
Poštno-hranilnične položnice so na razpolago.

Dunajska borza.

Dné 2. novembra.

Skupni državni dolg v notah	99 gld. 55 kr.
Skupni državni dolg v srebru	99 » 20 »
Avstrijska zlata renta 4%	117 » 40 »
Avstrijska krona renta 4%	99 » 45 »
Ogerska zlata renta 4%	116 » 50 »
Ogerska krona renta 4%	95 » 35 »
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld. .	902 » — »
Kreditne delnice, 160 gld.	370 » 50 »
London vista	120 » 67 $\frac{1}{2}$ »
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj. .	59 » — »
20 mark	11 » 78 »
20 frankov (napoleon)	9 » 58 $\frac{1}{2}$ »
Italijanski bankovci	44 » 75 »
C. kr. cekini	5 » 70 »

Dné 31. oktobra.

4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	168 gld. — kr.
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	155 » — »
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	196 » 50 »
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron .	99 » 50 »
Tisine srečke 4%	137 » 75 »
Dunavske vravnave srečke 5%	128 » — »
Dunavsko vravnavno posojilo l. 1878	108 » — »
Posojilo goriškega mesta	— » — »
4% kranjsko deželno posojilo	— » — »
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4% .	96 » — »
Priporitne obveznice državne železnice . . .	— » — »
» južne železnice 3%	163 » 80 »
» južne železnice 5%	117 » — »
» dolenskih železnic 4%	99 » 50 »

Kreditne srečke, 100 gld.	197 gld. — kr.
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld. .	155 » — »
Avstrijskega rudičnega križa srečke, 10 gld. .	19 » 70 »
Rudolfove srečke, 10 gld.	26 » — »
Salmove srečke, 40 gld.	83 » 50 »
St. Genois srečke, 40 gld.	83 » 50 »
Waldsteinove srečke, 20 gld.	64 » — »
Ljubljanske srečke	23 » 75 »
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld. . .	150 » — »
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v .	3115 » — »
Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld.	432 » — »
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	71 » 25 »
Splošna avstrijska stavbna družba	100 » — »
Montanska družba avstr. plan.	265 » 75 »
Trboveljska premožarska družba, 70 gld. .	192 » — »
Papirnih rubljev 100	127 » 25 »

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
Zavarovanja za zgube pri žrebanjih, pri izžrebanju
najmanjšega dobitka. — Promese za vsako žrebanje.
Kulaniina izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„MERCUR“
I., Wollzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvareh,
potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih
papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visocega
obrestovanja pri popolni varnosti
naloženih glavnih.